

Izhaja vsak dan
tudi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri, ob pondeljkih ob 9. uri zjutraj.

Pozamezne številke se prodajojo po 3 novč. (6 stotink) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici, Celji, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Novemestnu itd.

Oglašo in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Molia piccolo št. 7. — Uradne ure od 2 pop. do 8 zvezč. Cene oglašom 16 stotink na vrsto petit; poslanice, osmrtnice, javne zahvale in domači oglasi po pogodbi.

TELEFON št. 876.

Naročnina znaša za vse leto 24 kron, poi leta 12 kron, 3 mesece 6 kron. Na naročbe brez dopolne naročnine se izplača ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovan pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: Ulica Torre bianca št. 12. Izdajatelj in odgovorni urednik FRAN GODNIK. — Lastnik konsorcijskega lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcijska lista „Edinost“ v Trstu, ulica Torre bianca št. 12. Poštno-krajinščini račun št. SI 1.652.

Rusko-japonska vojna.

LONDON 12. Standard je brzjavljajo z Tjentinsa: Pet iz Vladivostoka došlih ruskih križarjev je v petek bombardiralo japonsko mesto Hakodate (na jugu otoka Jeso).

BEROLIN 12. Člani japonskega odpovedstva v Petrogradu dospeli so danes zjutraj semkaj.

CIFU 18. Reuterjev brz javlja: Japonskega ladijevja od torka naprej ni bilo več videti. (Ta brzjavka — nota čet popolnoma uničena.)

bebe: iz angleškega, torej Rusom sovražnega: iz angleškega, torej Rusom sovražnega vira — je najbolj dokaz za ležajnost teh ždovskih listov, ki so včeraj trdili, da je Port Artur že v japonskih rokah.

PETROGRAD 12. Glasom brzjavke admirala Aleksejeva zahteva poprava obeh pred Port Arturjem poškodovanih russkih oklepnih ladij komplikirano delo in čas. »Palada« in drugi križarji potrebovali bodo za popravo dva tedns. Poprava drugin se dovrši v treh dneh.

Največ ranjencev je na »Paladi« valed zastrupljenja po plinih, ki so navstali o razpoku japonskih torpedov, napolnjениh z metinitom.

Generalni štab javlja: Kabel iz Vladivostoka v Nagasaki je uničen, ravno tako brzjavne proge med Soeulom in Masamphom ter Soeulom in Genzaron.

Generalni štab dementira vesti o pomorski bitki pri Činulpu, kakor tudi o dogodkih na mandžurski železnici ter slednjič vesti o izkrcanju Japoncev na Korgjo.

LONDON 12. Standard je javljal iz Tokija dne 10. t. m. Glasom japonske verzije o bitki pred Port Arturjem, došlo je japonsko ladijevje dne 8. t. m. po noči pred Port Artur in je naložilo ruske ladje v bojnem redu pod utrdbami. Uničevatelji torpedov bili so razvrščeni v daljavi 5 milij pred japonskim ladijevjem. Admiral Togo odločil se je za napad in je ob 11. uri po noči otvoril ogenj. Ko je bilo strelenje najhujše puhle so japonske pologoma in oprezo proti obrežju in posrečju se jim je priti russkim ladjam za hrbet. Ko so se hotele ruske ladje pred japonskimi krogljami umakniti v loko, začele so japonske torpedovke takoj streličti in so dve russki vojni ladji tako poškodovale, da se isti niste mogli več udeleževati bitke, drugim ladjam pa so odrezale japonske torpedovke povratek. V torku zjutraj se je bitka nadaljevala.

BEROLIN 12. Nemški križar »Hausa«, ki je dospel včeraj v Čifu, odplovil je danes v Port Artur, da vspremje na brod tamošnje nemške žene in otroke.

PODLISTEK.

Teodora.

Povest

Hrvatski spisal Evgenij Kumičić, prevel J. S.

Prvi del.

Predstojnica je ostromela, vse učenke so se pogledale začudeno.

Teodora je po teh besedah sela. Lepolice se jej je ožarilo, črne oči so jej plamele. Ojstro je gledala predstojnico, a Lucija nepremično njo, sestro.

Na to se je začelo »predavanje«. Gospica Berta je rekla petemu razredu, naj se vadi v nemškem pravopisu, naj vsaka učenka trikrat prepise njen slavoslov, kateri je bil naslovlen »Na obali Nila«. Ta slavoslov je narekovala prejšnjega dne. Šestemu razredu, da jim razlagata zgodovino in zemljepisje. Pol ure jim je pripovedovala, kako se je značil Friderik Veliki in kako je Nemška najlepša zemlja na svetu, a nemško pleme nad vsemi plemenami. To da se razločuje, čm se pogleda kak nemški obraz, obliko nemške glave. Možgani da so težji pri

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

podrobno razpravo o vojem proračuanu. Sprejet je bil poročevalčev predlog, naj se, v slučaju, da je potrebna ustavnitev druge topničarske konstitucije, ustanovi, isto na Ogrskem. Kar se tiče nameščanja dolženih podčastnikov v civilne državne službe, izjavil je vojni minister, da si bo vojna uprava z veseli sredstvi prizadevala izvesti v tej zadevi časom primerno organizacijo.

Po rešitvi podrobne razprave rednega vojnega proračuna pričela je razprava o izrednem proračunu. Govoril je vojni minister ki je podal nekaj pojasnil na vprašanja del. Apponyja.

Ko je slednjič govoril še odsekov predsednik, bil je vsprejet tudi izredni proračun.

Brzjavne vesti.

Rusko-japonska vojna in položaj na Balkanu.

DUNAJ 12. »Fremdenblatt« oporeka trditvam nekaterih russkih in italijanskih listov, da rusko-japonska vojna povzroči skupščanje položaja na Balkanu. Rusija da bi balkanskim dogodkom odslej naprej posvečala isto pažajo, kakor do sedaj.

Popolnoma kriva da je trditev, da misli Avstro-ogrka izrabiti sedanjeno vojno, da bi na svojo roko postopala na Balkanu. Avstro-ogrski da nima namena, kakor je grof Gołuchowski že ponovno izjavil, da bi si na Balkanu kaj prisvojila. Njej je dovolj, da se zboljšajo tamošnje razmere ter da se povzdigne blagostanje, od česar bodo imele korist tudi sosedne dežele.

Iz Italijanske zbornice.

RIM 12. Posl. Santini je vprašal ministra za vnanje stvari in vojnega ministra, da li ojačevanja na vzhodni meji pomenjajo neopravičeno nezaupnost do Italije ali pa predigro avstro-ogrške k eventualnej vojnej akciji v zvezi z balkanskim vprašanjem in posebno z macedonsko ustanovo.

Podtajnik v ministrstvu za vnanje stvari, Fusinato je dejal, da so ta ugibanja popolnoma neosnovana. Vojni minister pa je izjavil, da nima k Fusinatovim besedam ničesar dodati.

Primas Vaszary nevarno bolan.

BUDIMPESTA 12. Knez primas kardinal Vaszary je težko bolan na črevnejši bolezni. Sinoči ga je škof Kohl na kardinalovo lastno željo dejal v sv. poslednje olje.

Bolezen srbskega kralja.

BELIGRAD 12. Vesled lahkega trganja po udih, mora kralj Peter na zdravnikovo priporočilo ostati za nekoliko dni v sobi.

Nesreča na morju.

MADRID 12. Angleški parnik prekoceanske proge »Yeoman«, ki je plul proti

Nemeju, radi tega da more on tudi globoko misli. On je popolnoma dovršen človek. Vse učenke so gledale v glavo predstojnice, njeni izmučeno čelo.

Ko se je zvršilo »predavanje«, je poklicala Berta jedno učenek:

— Milčić, ste si li, draga, zapomnili, kar sem razlagala včeraj?

Učenka Milčić je rekla, da je. Večemu delu učenek se je priimek zvrševal na »je«.

— Včeraj sem vam temeljito obrazložila, kateri narodi živijo v Evropi. Kaj veste o Slovanih?

— Slovani so v severni Evropi — je začela učenka Milčić iz Lošinja —, ali jih je tudi v južni. Slovani so barbarsko pleme, ker jih nemška omika ni še...

— Kako se imenuje največ slovansko pleme? — jo je pretrgala Berta.

— To so Rusi, kateri so še povsem divji in pijejo žganje, a stanujejo v Moskvi in okoli nje, koder lovijo medvede, jelene in druge živali.

— Dobro, draga Milčić, kako dobro. Vi imate izvrstno glavico. Evo, kako danes dobro veste, ker ste me včeraj poslušala. —

Kalkuti, se je potopil. O tem je 10 ceb utonilo, 72 njih se pogreša, 4 potniki pa so bili rešeni.

Francozski ministerski svet.

PARIZ 12. Na današnjem ministerskem posvetovanju v palači Elysee priobčil je minister zadnje brzjavke o dogodkih v vzhodni Aziji in je zapričel svoj ekspozé o pogajanjih s Sijamom. Jutri se bo zopet vršilo ministersko posvetovanje, na katerem dokonča minister svoj ekspozé.

Rusko-japonska vojna.

Glasovi novin.

Obzorje piše: »Torej prva vest z bojišča je ob enem tudi pest na oči kodifikovani vesti človečanstva, grupiranega v moderne pravne države. Načela mednarodnega prava — to so etični temelji narodov, to je morala evropske države. Ta morala je bila v noči od torka zadeta na glavo, ali tega udarca Evropi ni dala Rusija, ampak Japonska, ravno ta Benjamin evropske kulture... Japonska je ustvarila nevaren precedens, ki bi mogel v svoj čas marsikatero evropsko državo stati glavo, aki se države ne vzdignejo zločno proti takemu vodenju vojne, kakor je je začela Japonska.«

Francozski »Temps« pravi:

»Japonci so hlastali v izvedenju svojega načrta in so o tem pogazili ljudsko pravo. Japonska je prva izvršila vojni čin. Hotela je, da se čim jasneje označijo sovražnosti. Zato ni začela v Koreji, ampak v Port Arturu, torej v ruskem vodovju. Po tem brutalnem dejstvu so odvisna vse razlaganja o odgovornosti. Japonska je hotela včeraj in se je dvakrat pregrela proti dobremu mednarodnemu običaju. Ali njihov vspeh ni nikakov prejudic za bodoče dogodke. Japonci potrebujejo morje, ako hočejo napasti Ruse, Rusi pa ne potrebujejo morja v to, da odbitijo Japone.

»Journal des Debats« opozirja, da se se Buri — da si se ne ponašajo narod prvega reda — pred začetkom sovražnosti vse drugače vedli nasproti Angležem.

»Autorité« piše: »Vsa Francija je ogorenčena vsled divjaškega postopanja Japonske in pošilja russkemu narodu izraz simpatičnega sočutja.

Kdo bo mogel dalje vztrajati?

Neki russki list izvaja: Vzemimo, da bo vojna stala vsaki mesec 50 milijonov. To bi pomenjalo 2 in pol odstotka russkega proračuna, a 20 odstotkov japonskega. Japonska bi vporabila svoj letni proračun v petih mesecih, Russija pa se le v tri in pol letih. Japonska vojska v svoji polni moči tvori še le sedmi del one množice ljudstva, ki se stavi

Dobra, odlično! A sedaj, da čujemo Antonijo Pristinić. Veste li, kaj sem včeraj...«

— Vem, gospod — je odgovorila učenka Pristinić iz Lovrana, mesteca ob istrskem obrežju. Njej je bil, kakor tudi ostalim, materni jezik hrvatski.

— Da čujem! Kateri slovanski narod stanuje nam, mestu Reki, najbliže? — jo je vprašala Berta v italijanskem učenem jeziku.

— Hrvatje.

— Kaj veste o tem narodu?

— Hrvati prebivajo po bregovih ob meji in okolo močvirja v Slavoniji. To so surovi ljudje, govore neki grdi jezik, in ubijajo druge ljudi. Ko so bili v vojski v Italiji, ubijali so tudi otroke. Nekoliko Hrvatov je tudi pri morju, tukaj okolo Reke, a vse govore svoj divji jezik.

— Dobro, a sedaj mi povejte, da li je tudi v Istri Hrvatov?

— Tudi v Istri jih je, ali malo. Oni so kmetovalci in delajo na gospodarskih nivjih, gospodje pa so Italijani in njihovi gospodarji.

(Pride še.)

pod zastavo Rusije. Po svoji veličini tvori Japonska 2 tretjini ruskega transkasijskega ozemlja, s komej 2 odstotka skupnega ruskega teritorija.

Sodba odličnega avstrijskega generala.

Elen sotrudnikov lista »N. F. Presse« je imel pogovor z nekim — kakor zatrja — generalom, ki da je vodilna avtoriteta v avstro-ogrski armadi. Temu generalu se zdi, da vojna na morju izpade Japonski v prilog. Ali drugače da se zasučajo stvari, čim se vojna preseli z morja na kopno. »Jaz — je rekel general — nočem igrati proroka, ali menim, da morem reči že v naprej, da Japonec ne premagajo Rusije. Tu padata mass in pa kvaliteta posameznega vojaka močno na tehtajo Rusiji v prilog. Ruskega vojaka jednostavno ni možno zrušiti. On vstraja na svojem mestu, dokler ne pade mrtev ali ranjen. On se bori brezobzirno, udan v svojo usodo, in ga nič ne begajo misli na smrt. Seveda se jednakr trdi tudi o Japoncih. Pričoveduje se, da so se japonski vojaki vsikdar borili kakor tigri. Ali ruski vojak je že v mnogih evropskih vojnah dokazal svoja vojniška svojstva, dočim so imeli Japoneci vsaj v zadnjem stoletju, posla le z narodi rumene rase, specijalno s Kitajci, ki niso posebno vrli za vojno. Nämamo torej nikake opore za mnenje, da je japonski vojak enako vreden z ruskim, ali da bi ga celo prekašal. Morda da doživimo v tem pogledu presenečenja od tega žudnega naroda, ki si je vzloči svoji fizični manji vrednosti v zadnjih petdesetih letih toliko na vojaškem kolikor na drugih poljih prisvojal toliko od evropske kulture. Ali, ako se hladno in tražno uvažuje razmere, sko se sosebno upošteva naravnost neizervivi rezervoar Rusije na ljudeh, potem je pač težko verjeti na končno zmago Japanske.

Zadnje vesti

najdejo čitatelji na prvi strani. Včerajšnji dan nam je prinesel celo poplavno najrazličnejših bolj ali manje, ali pa naravnost neverjetnih vesti. To je pravi kaos produktov fantazije in — perfidije. Na človeka napravila ut s kakor da se je ustanovila organizirana Rusiji sovražna zveza po vsej Evropi tja do Zjedinjenih držav ameriških. Da, ako bi bilo možno s samim tendencijožnim poročanjem po časopisih zagotovljati zmage na bojiščih — Rusija bi bila danes zdrobljena v prah. Na srečo pa ni tako. Konstatirati pa moramo, da najnesramneje laže židovske in od Židov plačano novinstvo. Sinočni »Piccolo« n. pr. briljira s senzacijonalno vestjo, da so Japoneci vzeli Port Artur in da je admiral-poveljnik ruskega brodovja ujet. Ne le, da do hipu, ko pišemo te vrstice, nam ni korespondenčni biro nič sporočil o tem, ampak konstatujemo, da ne mi in tudi ne drugi listi niso dobili nikako sporočilo o takih militaričnih dogodkih, ki bi se vendar morali odigrati pred toliko važnim vojnim činom. Da vidimo torej, da li je zoper »Piccolo« nesramno legal, ker mora imeti senzacijonalnih vesti v svoje špekulačijske vrste. Ker pomisliti treba, da ljudje, ki širijo lažnjive senzacijonalne vesti, ne vodi jedino le sovražstvo do Slovanov, ampak jih vodi tudi misel na špekulacije na borzi in na kioske, kjer se prodajajo dottični časopisi.

Kako ugodno se razlikuje od te šarlanske kričavosti tisto mirno, malobesedno dostojanstveno rusko poročevanje.

Italijansko vseučiliščno vvrjanje.

Italijanski listi tržaški in trentinski, prinašajo poročila z Dunaja, glasom katerih se italijanski tečaji prenešajo iz Inomosta v — Gorico. Načrt da je že izdelan od strani nizučnega ministerstva in uveljavlja da se potom cesarske naredbe. Ministerstvo da je že najelo prostore v hotelu južne železnice v Gorici.

Iz Inomosta pa javljajo že o odporu od strani italijanskih dijakov proti tej nameri. Če se italijanski tečaji — tako se glasi poročilo — ne prenesejo v Trst v prihodnjem šolskem letu, izdajo trentinski dijaki manifest, s katerim pozovejo vse italijanske dijake, naj ne obiskujejo onih tečajev.

Sintomatično je, da »Piccolo« pričuje vse te vesti, ne da bi jim dal ni besedico svoje pripombe.

Hrvatski zabor

Nadaljevanje razprave o proračunu v seji dne 11. t. m. se je vršilo v znamenuju precejanjega soglašanja med večino in manj-

šino. Razpravljali so o naslovih »justična uprava« in »centralna uprava«. Govorniki večine so priznavali potrebo raznih reform na polju pravosodstva, izlasti pa kaz zacona. Opozicijonalni posl. dr. Vinkovič je pozdravil to kakor veselo dejstvo, da inicijativa za reforme prihaja iz večine. Do sedaj nismo bili vajeni kaj tacega. Ali govornik prosi, da bi se hitelo s temi reformami, ker utegnil bi priti zopet kakov Khuen Hedervary, ki bi vee uničil.

Dnevne novice.

Himen. Gospics Pavla Hmelaka, hčerka gospoda Frana Hmelaka, posestnika in trgovca v Lokavcu, se je dne 11. t. m. poročila tamkaj z gospodom Jankom Knutom, členom ugledne rodbine Mankočeve in neutrudnim blagajnikom »Trž. Sokola«. Novoporočenemu in obema spoštovanima rodbinama naše iskrene čestitke! Bilo srečno vedno in povsodi!

Učitelj na idrijski realki in urednik »Učiteljskega Tovariša«, gospod Engelbert Gangl, se je poročil z gospico Jakobino Tomec v Ljubljani.

Minoli četrtek poročil se je v cerkvi sv. Justa v Trstu gospod dr. Ferdinand Terkuč, c. kr. notar v Kanalu, z gospo Marijanou roj. baroninjo Plenker vdovo baroninjo Czernig iz Gorice.

Tudi tema dvojicama naše iskrene čestitke!

Umrl je v Ljubljani upokojeni viši finančni svetnik Jakob Zabukovec v 77. letu svoje dobe. Pokojnik je bil člen upravnega odbora mestne braničnice. Bil je vsikdar — tudi v časih najhujega prista — zvest sin svojem narodu. Zabukovec je bil ena zadnjih prič iz dobe narodnega preporoda od leta 1848. Časten mu spomin!

Imenovanje v redarstveni stroki. C. kr. namestnik za Primorje je imenoval konceptnega praktikanta na tukajšnjem redarstvenem ravnateljstvu, Vekoslava Guština, redarstvenim koncipistom.

Municipalna delegacija. — V seji dne 8. t. m. je mestna delegacija — poleg že javljenih v tem listu — storila še nastopne sklepe: Načrt pogodbe z inženirjem Atilijem Reja, tičiči se izdelanja podrobnega projekta za mestno kanalizacijo in izplahnevanje z vodo, je odobren in je določeno, da ima projekt računati na najmanje 350.000 oseb. Eksekutivi so dani na razpologo nastopni zneski, vsprejeti že v proračunu: 50.000 K za nadaljevanje obrežnega zidovja in razširjenje ceste Miramare onkrat ladijevnice v Barkovljah. 8000 K za zistemiziranje ulice dell' Istra med Campo S. Giacomo in šolskim poslopjem na »novi reni«. 8000 K za uravnavo poti v Boschetu. Društvo za ljudeške kopelji se nakaže subvencija 3000 K za leto 1904. Društvo za varstvo živali se nakaže subvencija 200 K. Za pomnoženje plinove napeljave v ulici Chiadino do vrha sv. Alojzija in za postavljanje plinovih svelik se dovoli 4700 K in tekoče stroške okroglih 300 K za vsako leto.

V proslavo pok. dra. Frana Račkega, povodom desetletnice njega smrti, je priredilo hrvatsko akademsko društvo »Zvonimir« v Gradeu včeraj komers z domačo zabavo. G. Božo Cvjetković je predaval o življenju in delih Račkega.

Demandna poroka. V občini Prevoje, pol. okraj Kamnik, so imeli dne 9. februarja nenanavaden dogodek: posestnik Valentin Kurent je slavil demandno poroko se svojo ženo Rotijo. Prva poroka je bila dne 9. februarja 1844. Jubilantni starček je rojen 7. januarja 1817, njegova žena pa 31. januarja 1821. Oba sta še krepka in vesela. Imata pet sinov, ki so bili vsi vojaki. Tudi cesar Fran Josip se ju je spomnil z enokratno podporo.

Mestni realki v Idriji je naručeno ministerstvo podelilo pravico javnosti za prve tri razrede.

Mala ali usodna pogreška. Predvremenjim predpoludne nam je iz svečniških krogov došlo sporočilo, da je v Grožnjanu umrl tamožnji župnik V., bivši kapelan pri sv. Jakobu. Popoludne pa je prihitel v uredništvo isti svečenik, nej nikar ne priobčimo one vesti, ker — ni resnična. Kako se je mogla razširiti ona vest? Tudi to smo dozvali včeraj: valed male ali usodne pomote v brzojavki! Iz G. so brzojavili stariščem župnikovim: »Parroco molto meglio sospenderre partenza« — v dostavljeni brzojavki pa je glasilo mesto »molto morto«.

Najlepši pa je to, da je rodbina župnikova naročila že vse potrebno pri nekem tukajšnjem pogrebnu podjetju za prevoz trupla iz Grožnana v Trst in da je tudi nekaj prijateljev župnikovih odpotovalo v G. na pogreb.

Nemška propaganda v Trstu. Namestništvo je vzelo na znanje pravila novoustanovljene skupine društva »Deutsch-evangelischer Bund für die Ostmark in Wien«, kar se glasi po slovenski: »Nemško-evangeliska zveza za vzhodno marko na Dunaju«. Na tem sicer, ali zistematično, korak za korakom in vsporedno s pridobivanjem tal na polju trgovine se vrši tudi socijalno-politična organizacija Nemcev v našem Trstu. Naši italijanski fanatiki in — slepi v tem fanatizmu pa se ponosa se svojim zavezništvtom z Nemci in priejavijo ovacije — Japonec! A pride čas, ko jih bodo Nemci dušili tudi politično. Tedaj bodo kričali radi grabežljivosti Nemcev, a ne bodo imeli niti te tolaže, da bi mogli govoriti, da niso sami krivi na tem. Naj si le zapomnijo naši Italijani: če nočeo imeti starega slovenskega sedeželana za prijateljskega soseda, imeli bodo Nemca gospodara!

Kako nemški Schulverein lovi denar! Vodstvo tega društva našteva v svojih poročilih te in te šole, katere da podpira. Temu naštevanju je namen, da bi vspodbudilo nemške roke, da bi pridneje in globlje sezale v nemške žep. Vodstvo društva pa ni posebno vestno na tem naštevanju, ker med podpiranimi šolami našteva tudi take, katerih — ne podpira. Več krajinah šolskih svetov na Koroškem je že izjavilo javno, da ni nič res, da bi njihova šola, ki je bila tudi navedena v vrsti podpiranih, kedaj kaj dobila od nemškega Schulvereina! Sedaj se je oglasil krajši šolski svet v Djekšah na Koroškem, ki odločno in določno izjavlja, da tamkajšja nikomur ne oddajo kontramarke, da se bo šola »ni nikdar sploh nobene podpore od izognilo takim elementom, ki bi se radi utemeljeno izkoristil v gledišču. Judeževe groše ne maramo!«

Potemtakem Schulverein ne lovi le na redutni dvorani gledišča »Politeama Rossetti«, neumoran način slovenskih otrok, ampak da ples tukajšnjega tiskarskega društva. Začeli so tudi na lažnijiv način — nemške de-

zenjah 321 otrok, a od teh je bilo 300 nezakonskih!! Mesto šteje 23.549 katolikov, 773 protestantov, 146 Židov in 20 drugih veroizpovedanj.

Rojanski rodoljubi prirede nočojo zaveden večer s plesom v prostorih »Konsumnega društva« v Rojanu. Vstop je dovoljen samo vabljenim. Začetek ob 9. uri zvečer.

Iz Rocola: Tudi mi se gibljemo, naš Rocol oživila pologoma. Društvo »Zvonimir« napreduje stalno in se razvija. Pevske vaje se vrše pridno in redno. Danes v soboto dne 13. februarja pa priredi to društvo plesni venček v prostorih Prašel. Trojica najlepših mask dobe darila.

Začetek plesa ob 9. uri in bo trajal do 4. ure zjutraj. Vstopnina za možke 1 K, za ženske in maske 60 st.

Sokolova maskarada. Zadnji smo že omenili, da se oddajajo lože za sokolsko maskarado, ki bo jutri v nedeljo, dne 14. t. m. v gledališču »Goldoni«, v kavarni »Commercio«. V kolikor nam je znano, so iste v dobrem delu že razprodane. V interesu onih, kateri želijo udeležiti se te prirede našega dičnega Sokola, opozarjamо še enkrat, naj se pravočasno abonirajo, tudi zato, da bo mogoče izogniti se prevelikemu navalu pri blagajni in s tem spojenim neugodnostim. Vsaki mora priznati, da človek nima nikjer onesko oditete, kakor na svojem prostorčku, katerega si lahko najame tudi družbenice.

Zanimanje za maskarado je veliko in nadejati se je kako lepe udeležbe. Omenjati moramo, da bodo pripuščene samo šedne maske. Istotno opozarjamо, da se bodo pri odmoru izdajale kontramarke, a odbor »Sokola« prosi one gg. udeležnike, ki bi se po odmoru eventuelno ne mislili vrniti, najki odločno in določno izjavlja, da tamkajšja nikomur ne oddajo kontramarke, da se bo šola »ni nikdar sploh nobene podpore od izognilo takim elementom, ki bi se radi utemeljeno izkoristil v gledišču. Judeževe groše ne maramo!«

Ples tiskarjev. Danes zvečer bo v

Potemtakem Schulverein ne lovi le na redutni dvorani gledišča »Politeama Rossetti«,

neumoran način slovenskih otrok, ampak da ples tukajšnjega tiskarskega društva. Začetek ob 9. uri zvečer.

Ker se niso mogli udeležiti plesa tržaških gospa so doposali vstopnino gosp. prof. Jesenko 4 K, g. Pagorele, poštni adjunkt 3 K, g. Dragotin Vekjet 2 K, gosp. Urbančič 3 K. Srčna hvala darovalcem! Da bi našli mnogo posnemovalcev!

Slovanska čitalnica v Trstu priredi danes v soboto 13. t. m. zadnji plesni venček v tem predpustu. Z ozirom na to, da je to zadnja plesna zabava v starih društvenih prostorih, predno se društvo preseli v »Narodni dom«, upati je obile udeležbe. In to tembolj, ker je za ta večer naročena vojaška golba. Pristop je dovoljen samo členom in povabljenim gostom.

Pevsko društvo »Kolo« priredi jutri dne 14. t. m. v dvorani Mally v ulici Torrente št. 20 prvi plešni venček. — Začetek plesa ob 9. uri in bo trajal do 4. ure zjutraj. Vstopnina za gospe 40 st., za gospode 80 stot.

Drugi plesni venček priredi isto društvo na pustni torek istotam ob isti uri in po istih cenah.

Odbor slovenskega izobraževalnega in zabavnega društva »Naprej« v Gradeu sestavlja je za tekoče leto tako: gg. Vočnjak Franc predsednik; Cizel Miško podpredsednik, Glaser Pavel tujnik, Mikl Ivan blagajnik, Vršič Franc knjižničar, Plečnik Rado gospodar, dr. Klassine I. in prof. Kasprek A. revizorja.

Pevsko društvo »Nabrežina« v Nabrežini vabi na pustno veselico, ki bo v nedeljo dne 14. februarja v prostorih gosp. Ignacija Tanceta v Nabrežini. Začetek veselice točno ob 6. uri zvečer. Ustopnina na veselico 25 nvč. Sedeži prve tri vrste po 30 nvč., ostali sedeži po 20 nvč. Ustopnina k plesu za gospode 1 gld., gospice več ko jedna z gospodom 30 nvč. Na veselicu in plesu svira Majcenov orkester iz Trsta. Ples bo trajal do 5. ure zjutraj.

Prostovoljno ognjegasno društvo v Sežani priredi dne 14. sredo 1904 ob 1/2. 8. uri zvečer veselico s plesom v hotelu pri »Treh kronah«. Ustopnina 1 krona za osebo, za sodelujoče člane le 60 st. — Istočasno se vabi na ples na pustni torek; ustopnina ista, začetek točno ob 2. pop. pri g. Al. Polleyu. Svirali bodo Nabrežinci.

Dekanski tamburaši bodo na veselicu tamožnjega izobraževalnega društva v nedeljo 14. t. m. izvajali slednje koncertne komade: 1. »Kolo«, vienac hrvatskih popjevkah. Za

tamburaški zbor udesio Slaviš Katkić. 2. >Pjesma moja hrli tamo... Za tambure udesio Milutin pl. Farkaš. 3. >Još Hrvatska in Rado ide... venec hrvatsko-srbskih narodnih pesmi. Za tamburski zbor priredil Ivan Kuret. 4. >Polka. Za tambure priredil Mirk.

Na zahtevo se pridalo še drugi komadi. Železnični vlak prihaja v Dekani: Iz Kopra ob 11. in pol uri predpoludne, iz Trsta pa ob 4. in pol uri popoludne. Odhaja pa iz Dekani: v Koper ob 8., v Trst pa ob 9. uri zvečer.

Ker je železnična zveza tako ugodna, nadejati se je velike udeležbe iz sosednjih občin.

Za možko podružnico družbe sv. Cirila in Metodija v Trstu je darovalo Občinsko in konsumno društvo v Škendiju 20. krov, odsek Slovenske čitalnice istotam o prilikli svoje maskarade 6 K 80 st. — Bog živi rodoljubne in požrtvovalne Skelejce!

Blagajništvo.

Ubojstvo v Opatiji. Neka goepa Metz ima temkaj kavarino Strand. Tu je bila v službi kakor kuharica neka mlada lepa kuharica iz Kranjske. Dlje časa že je temu dekletu nagajal 16 letni gospodinj sin, z bog česar je večkrat prišlo do prepira med njima. Tako tudi v sredo popoludne, ali to pot so bile postedice grozne, kajti v navstavšem pretepu je mladenka zadobila smrtnih ran. Kri je tekaš ob nje v potoku. Rava je umrla kmalu na to. Deček je ubežal, ali prijeli so ga že na večer.

Ukradena polenovka. V prodajalnico ještva g. Karola Verzagnassi, ki se nahaja v ulici Pozzo del Mare, je prišel včeraj popoludne neki mlad človek ter je — meni nič, tebi nč — — pograbl eno pole novko ter pobegnil. Eden Verzagnassijevih pomočnikov je pohitel za njim ter ga pokazal redarju, kateremu se je posrečilo prijeti tatu ter ga odvesti na policijo. Tu je tata pevdel da je 26 letni Ivan Dejak ter da stanuje v ulici del Bosco št. 54.

Polenovka je bila vrojena svojemu go spodarju Dejak je bil pa spravljen pod ključ.

Ukraden prstan. Franciški Martinuci, ki stanuje v ulici Gelsi št. 6, je bil meseca junija ukraden zlat prstan, vreden 12 krov. Par dni pozneje je pa Francišku izvedela, da jej je ukradel prstan neki Avguštin Besnjak, ki stanuje v ulici Scorzera št. 4. Okradena Franciška je šla nad Besnjaka, kateri, da se ogne hušemu, jej je bl. obljudil, da jej povrne ukradeni prstan. Dolgo je Franciška čakala, da bi Besnjak spomil svojo oblubo. A raman! Prstana le ni bilo nazaj. Včeraj — torej po osmih mesecih — se je Franciška navečela čakati ter je Besnjaka prijavila policiji.

Aretovan tat. Predsinočnjim so neznani tatovi ulomili v stanovanje Ivance Režič, vratariče hiši št. 4 v ulici Ghega, katero stanovanje se nahaja v podstrešju iste hiše. Iz stanovanja so potem ukradli 30 krov v gotovini in eno srebrno uro vredno 20 krov ter 2 zlata prstana z dragim kamenom vredna vsak po 10 krov. Ta tativina je bila izvršena, kakor smo že povedali, predsinočnjim in sicer mej 7. in 8. uro. V tem času je pa okradena Ivanka Režič videla na ulici pred hišo nekega človeka, ki se je vedel jako sumljivo ter večkrat zaživigal. Včeraj popoludne je pa Ivanka Režič slučajno zopet videla dotednega človeka ter ga je dala takoj aretovat. Na policiji je aretovan povedal, da je 41-letni težak Ivan Sluga ter da stanuje v ulici Coronio št. 17. On je tajil, da bi sploh kaj vedel o tativini, radi katere ga je dala Ivanka Režič aretirati. A ta poslednja je tako gotovostjo trdila, da je bil on skupaj s tatovi, da policijski uradnik ni mogel druge, nego da ga je pridržal v zaporu.

Vol ga je zabodel. Včeraj popoludne je prišel na zdravniško postajo 45-letni poljedelec Ivan Dumarovič iz Podgrada ter prosil zdravniške pomoči. Vol ga je bil namreč zabodel z rogom pod trebuh.

Zdravnik mu je preiskal rane, katero je spoznal za precej težko, mu isto izpral in ga ubežal ter ga dal potem prenesti v bolnišnico.

Nezgode na delu. 23-letni mizar Rudolf Ertl iz ulice Picardi št. 722. si je ranil dlan leve roke.

— 29-letni podajač Dominik Codren iz ulice Madonnina št. 46. si je ranil sredinec in pistanc desne roke.

27-letni mizar Emil Velo iz ulice Mo-

lia z vapore št. 7. si je ranil sredinec leve roke.

— 30-letni težak Karol Ferfolja od Sv. Jakoba št. 17. se je ranil na glavo.

— 58-letni težak Ivan Stercij iz ulice Boscheto št. 20 si je ranil palec desne noge.

Razne vesti.

Solski humor. Teta: »Nu, Ana, ali ste se že mnogo naučili krščanskega nauka?« Ana: »O da, z ljubim Bogom smo že pri kraju.«

Frivolna stava. Iz Berolina javljajo: V nedeljo zjutraj je ulomil neki Sommerfeld v mrtvašnico apostolskega pokopališča in je z nasiljem odprl krsto, v kateri je bilo truplo nekega mladega dekleta, ki si je samo končalo življenje. Pokojnica je bila baže Sommerfeldova ljubica. Vzrok temu grdemu činu je bila baže stava, s katerim se je rečenj obvezal, da udre po noči v mrtvašnico, da odpre krsto ljubice in da prinese en las z njene glave.

Gospic ne bo več! Na Finskem namreč Tamošča ženska zveza je namreč sklenila, da se naslov »gospica« odpravi ter je toliko omožene kolikor neomožene nazivati z »gospo«. Ta ukrep ugaja tako ženskam v Norvegiji, da njihovo glasilo »Nyländs« priporoča, naj se finlandski izgled posnema.

Rák.

Paljudna medicinska razprava.

(Dalje.)

Znanstvena domnevanja o početku raka.

Najnovježa teorija je ona trajnega draženja pokrivajočega tkana, nasi je draženje takega ali enakega značaja. Vselej navadnega ranjenja se rak nikdar ne razvije, pač pa smatramo njegov razvitek v vzročni zvezi s trajajočimi in često se ponavljajočimi ranjenji. V večini slučajev so to malenkostna, vrsto let se ponavljajoča ranjenja, kakor jih n. pr. napravlja puščeno duhan iz pipe, ali draženje kože pri dimnikarjih, kjer zastajajo saje na telesu, razna opavila s parafinom itd. Dalje so popisanim poranjenjam zlasti izpostavljena ustja in očine posamičnih orga-nov, kar je najlepše opazovati pri raku v požiralniku. Istopako nastaja rak na mestih dolgo trajajočih vnetij, čirov, raznih brazgotin, želodnih ran, kakor na sluznici duplin, v katerih so se napravili kamenčki, ki stalno razvijejo sluznico. Vsa ta, vrsto let: trajajoča poranjenja smatramo vzrokom in silo, ki spreminja značaj pokrivajočih celic tako daleko, da postajajo iz njih rakove celice.

Da so celice v obče sposobne za spremenjanje svoje lastnosti, utemeljeno je v živi naravi sploh in sicer odgovarja to popolnoma železniemu, od Darvina dokazanemu zakonu o trajnem prisposobljevanju vse žive narave k obstoječim razmeram. Življenje je boj: tudi najmanjša celica mora se prilagodi razmeram! Ako se razdeli celica-mati v celici-kčerki, vdržati ti dve lastnosti materje, morete pa si pridobiti novih lastnostej, oziroma že pridobljene lastnosti deloma ali popoloma izgubiti. Ob postanku raka predstavljano si pridobitev novih lastnostej pokrivajočih celic na način, kakor sledi. Valedrajnega poranjenja obrablja in pogublja se često celica za celico; ta izguba mora se nadomestiti, to se godi s pomočjo delitve ostalih celic. Ker se tedaj takšna delitev često zahteva od celic, pridobivajo te celice čim dalje bolj in bolj lastnost, ki jo doslej niso imeli in ki obstoji v tem, da se v njih kaže lishko vzbudi razdelitev, ali s kratka: s pomočjo maleenkostne dražitve moremo zdaj te celice podražiti k mogočnemu razmnoževanju, da podražiti k silnejšemu razmnoževanju, nego ga zahteva nadomestek izgubljenih celic. Tak nadomestek je n. pr. tudi sluznici polip, o katerem smo govorili zgoraj. Da morejo celice valedrajnega prisposobljevanja spremeni svoj značaj, imamo primer v poskusu gojivite raznih glivie na različnih tleh. V slučaju, da jim tla ugajajo, rastejo iste več čileje, nego v slučaju, da smo jih vseplili na tla, ki so jim manje ugodna. Istotko vemo, da so epidemije posamičnih kužnih bolezni zdaj bolj, zdaj manj nevarne. Njih prouzročitelj je vedno isti, toda on ima zdaj take, zdaj druge lastnosti. S pomočjo umetnega izbiranja pri plemenitvi spremenja izkušen kmetovalec lastnosti svoje črede v raznem pogledu, bodisi da je pridobiva več plodnost, več pridelek na mleku, mesu itd.

Vcepimo-li kužno glivico, ki se je doslej skromno vedla na umetnih tleh, v tla, ki jej ugajajo, n. pr. živalsko telo, razmnoži se v kratkem času silno; in glivica, ki je narastla naposled, imela bo v sebi lastnost silne razmnoževalnosti.

S pomočjo teh preudarkov možno nam je torej predstaviti si, da pokrivajoče celice, pretrpiše tolikrat obnovljena odtrganja in poranjenja, pridobivajo takoreč v boju za svoj obstanek — posebno čilost in samostojnost, kakorane popreje niso imele. — Ta samostojnost javlja se v prvi vrsti v njih izredni plodnosti, v drugi vrsti pa v zmenljivosti, da se obranjajo, preživljajo in razmnožujejo na doslej nevajenih, neugodnih tleh. Semenu podobno raznja se rakove celice po krvnem ali sočnem toku na razne kraje telesa; mnogo njih se pogublja, nekatera pa se na tujem tkanju vzdržujejo ter razrasčajo v novo rakovo bulo — rak je postal v telesu splošen.

Pri nevarnih novotvorih opazujemo splošno, da se isti dolgo dobo razvijajo počasi; čez nekaj časa pa postaja njih rast nepričernično čila. S pomočjo ravno opisane teorije trajajočega draženja, razlagamo si to dejstvo prav lahko na ta način, da pomislimo na polagoma vršeč se vedno več prigojitev zvečane razmnoževalnosti.

(Pride še.)

Po sklepu lista.

Rusko-japonska vojna.

LONDON 13. Tukajšje japonsko poslanstvo javlja, da so 4 ruske vojne ladje od vladivostske eskadre bombardirale pri japonskem obrežju 2 japonska trgovinska parnika. Eden teh dveh parnikov da je potonil, a drugi da se je rešil.

Dokazano je, da so v obče priljubljene in povezane razširjene kapljice sv. Marka iz mestne lekarne v Zagrebu. Markov trg, najpotrebnejše sredstvo v vsaki hiši ter prva pomoč vsakemu bolniku, kakor tudi obvarujejo zdrave ljudi pred neznanimi boleznjimi. Opozorjam gg. čitatelje na današnji oglas mestne lekarne v Zagrebu, Markov trg št. 44.

Trgovina.

Borzna poročila dne 12. februarja.

Tržaška borza.

Napoleoni K 19.07.—19.11. angleške lire K 23.96 do 24.02. London kratke termiki K 240.—240.60, Francija K 95.15.—95.45, Italija K 94.20.—94.55, italijanski bankovci K 94.25.—94.65, Nemčija K 117.20.—117.30, nemški bankovci K 117.00 117.30, avstrijska ednota renta K 99.75.—100.10, ogrska kronska renta K 97.40.—97.85, italijanska renta K 99.75.—100.25, kreditne akcije K 643.00.—647.00, državne zelenice K 642.00.—646.00, Lombardi K 80.00.—82.00, Lloydove akcije K 700.00.—710.00. — Srečke: Tisa K — — —, kredit K — — —, Bodencredit 1880 K — — —, Bodenkredit 1889 K — — —, Turške K — — —, Srbske 2% — — do — —.

Dunajska borza ob 2. uru popol.: včeraj danes Državni dolg v papirju 99.90 99.90 " v srebru 99.80 99.75 Avstrijska renta v zlatu 119.60 119.40 " v koronah 4% 99.80 99.85 Avst. investicijska renta 31/2% 92.65 92.50 Ogrska renta v zlatu 4% 117.25 117.30 " v koronah 4% 97.65 97.65 " renta 31/2% 89.75 89.55 Akejje nacionalne banke 1603 — 1603 Kreditne akcije 640.50 646. — London, 10 Lstr. 239.22% 240.20 100 državnih mark 117.10 117.12% 20 mark 23.43 23.43 20 frankov 19.06 19.06 10 ital. lir 94.70 94.40 Cesarski cekini 11.32 11.32

Parižka in londonska borza.

Pariz. (Slep.) — francoška renta 96.17, 5% italijanska renta 100.35, španški exterieur 82.85 akcije otomanske banke 561. —

Pariz. (Slep.) Avstrijske državne železnice — Lombardi — unificirana turška renta 80.70 menjice na London 252.15, avstrijska zlata renta 10.10, ogrska 4% zlata renta 99.70, Länderbank —, turške srečke 115.50, parižka banka 10.70, italijanske meridionalne akcije 712. —, akcije Rio Tinto 11.04. Trdno.

London. (Slep.) Konsolidiran dolg 86.12%, Lombardi 31/2%, srebro 26.1%, španška renta 82. —, italijanska renta 100. —, tržni diskont 31/2%, menjice na Dunaju —, dohodki banke 37.000, izplačila banke —.

Tržna poročila 12. februarja.

Budimpešta. Pšenica za april K 8.27 do 8.28, za oktober od 8.02 do 8.03. Rž za april K 6.71 do 6.72, za maj — — — do — — —. Ovez za april K 5.71 do 5.72, za maj — — — do — — —. Koruza za maj K 5.82 do 5.83, za julij 5.43.—5.45.

Pšenica: ponudbe srednje; povpraševanje: omejeno, mlačno. — Prodaja 33.000 met. st. za 5 do 7%, st. nižje. Rž za 5 st. nižje. Vreme: viharino.

Havre. (Slep.) Kava Santos good average za tek. mesec po 50 kg 43. — frk. za maj 44. — frk. Hamburg. (Slep.) Kava Santos good average za marec 35%, za maj 36%, za september 37%, za dec. 38% vzdružno; kava Rio navadna loco 32.—35, navadna rečna 36.—39, navadna dobra 40.—43.

Hamburg. (Slep.) Sladkor za februar 15.60, za marec 15.75, za maj 16.05, za avgust 16.45, za

oktober 16.95, za december 16.95. Mimo. Vreme: Lepo.

London. Sladkor iz rope surov 7^{1/2}, Sh. Java 8.04%, Sh. Mimo.

Sladkor tuzemske Centrifugalpile, promptno K 64.— do 65.50, za september K — — do — —, jan.-avg. 64.25 do 65.50. Concassé in Melipili: promptno K 67.30 do 67.80, za sept. K — — do — —, jan.-avg. 67.30 do 67.80.

New York. (Otvorenje). Kava Rio za bo loč doba, vzdružno, 25 in 20 st. vzdružna.

Pariz. Rž za tekoči mesec 15. —, rž za marec 15. —, za marec-junij 15.25, za maj-avgust 15.25 (mirno).

Pšenica za tekoči mesec 21.65.

za marec 21.80, za marec-junij 21.90, za maj-avg. 21.80, (trdno). — Moka za tekoči mesec 29.90, za marec 29.90, za marec-junij 29.85, za maj-avg. 29.65 (trdno). — Repično olje za tekoči mesec 49.75, za marec 49.75, za maj-avg. 50.50, za sept.-december 50.75 (mirno).

Spirit za tekoči mesec 43.50 za marec 43.75, za maj-avg. 42.50, za sept.-december 36. — (stanov). — Sladkor surov 88° uso nov 20^{1/2}—20^{3/4}, (mirno), bel za tekoči mesec 23.62%, za marec 23.8

